

Ngữ văn lớp 10: Chí hướng và khí phách anh hùng của Từ Hải

"Bốn phương" nghĩa hẹp là đông, tây, nam, bắc nghĩa rộng chỉ khoảng không gian lớn bao trùm khắp nơi. Từ đó "lòng bốn phương" chỉ chí hướng để ở những nơi cao rộng lớn lao. Người xưa thường quan niệm bậc nam nhi anh hùng chí hướng không phải quanh quẩn nơi gia đình, bên cạnh vợ con mà phải lo gánh vác việc quốc gia xã hội, lập nên sự nghiệp lớn, gặp thời loạn thì phải lo dọn dẹp giúp nước an dân.

"Phi thường" là vượt lên trên mức bình thường, tức là xuất chúng, hơn người. "Mặt phi thường" chỉ người có tài năng xuất chúng, làm được những điều lớn lao, nổi bật trong thiên hạ.

Hai cụm từ trên hỗ trợ cho nhau cho thấy chí hướng và khí phách anh hùng của Từ Hải. Từ không phải là con người của những đam mê thông thường, đắm mình trong tử sắc, mà là con người của sự nghiệp kì vĩ. Hình ảnh Từ Hải là hình ảnh của người anh hùng vượt lên cái tầm thường, sánh ngang với vũ trụ, có chí khí, có tài năng vượt trội, xuất chúng.

Tả Từ Hải, Nguyễn Du đã dùng nhiều từ ngữ thể hiện sự trân trọng, kính phục. Ngoài "lòng bốn phương" và "mặt phi thường" còn có:

- Trượng phu: người đàn ông có chí lớn.
- Gió mây bằng đã đến kì dặm khơi: chim bằng đã đến dịp tung mây, lướt gió, chỉ khát vọng lập sự nghiệp lớn của người anh hùng.

Đây là những hình ảnh tượng trưng, ước lệ tạo thêm vẻ trang trọng và màu sắc lí tưởng cho nhân vật, được dùng rất "đắc địa" trong việc tôn vinh hình tượng anh hùng Từ Hải.

Từ Hải bộc lộ lí tưởng anh hùng của mình qua lời nói với Thúy Kiều như thế nào?

Lời Từ Hải nói với Thúy Kiều có những ý sau:

- Hai người đã hiểu nhau sâu sắc, là tri âm tri kỉ của nhau thì nàng nên để cho chàng thỏa chí "trượng phu", lập nên sự nghiệp lớn, không nên bịn rịn, quyến luyến theo tình cảm của "nữ nhi thường tình" làm bận lòng chàng.
- Từ hẹn với Kiều danh chắc thời hạn đó muộn nhất chỉ là một năm

Lời hẹn của Từ Hải cho thấy lí tưởng lớn lao của người anh hùng, đồng thời bộc lộ niềm tin mạnh mẽ vào tài năng, ý chí của mình.

Bao giờ mười vạn tinh binh,

Tiếng chiêng dậy đất bóng tinh rợp đường.

Làm cho rõ mặt phi thường

Bây giờ ta sẽ rước nàng nghi gia.

Những hình ảnh hoành tráng, rực rỡ được gợi nên bằng bút pháp cường điệu của sử thi - "mười vạn tinh binh" tiếng chiêng dậy đất, "bóng tinh rợp đường", thể hiện khát vọng của người anh hùng như bao trùm cả không gian cao rộng. Lời Từ Hải không chỉ cho thấy khao khát đóng góp tài năng cho đời, lập nên sự nghiệp lớn mà còn thể hiện ý chí của bậc trượng phu muốn trở thành cây cao bóng cả, chỗ dựa vững chắc cho người bạn đời tri kỷ của mình. Mỗi lời nói của Từ Hải đều là lời khẳng định sắt đing, nói lên quyết tâm và sự thành công tất yếu. Lời hen ước "Chầy chằng là một năm sau vội gì" rõ ràng, nhanh gọn chắc nịch và dứt khoát, rất phù hợp với tính cách của Từ được miêu tả trước đó - "thoắt" đã động lòng bốn phương" - và sau đó - "Quyết lời dứt áo ra đi". Đó là tính cách của một con người nghĩa dũng, hào kiệt.